

TENDINȚELE VENITURILOR DISPONIBILE ȘI A CHELTUIELILOR DE CONSUM ALE POPULAȚIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana COLESNICOVA

*Doctor în economie, conferențiar cercetător,
cercetător științific coordonator,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova*
ctania@gmail.com

Mircea GUTIUM

*cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova*
gutium.mircea@rambler.ru

Mihail CIOBANU

*doctorand USDC, cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova*
ciobanu.mihail.s@gmail.com

Abstract

The welfare of the population can generally be approached through the obtaining sources of livelihood, expressed through the disposable income of the population, as well as through the use of these sources, which is expressed through the consumption expenditures of the population. In order to understand how the welfare of the population of the Republic of Moldova has evolved, in this article are analyzed the indicators on the disposable income of the population and those on the consumption expenditures of the population of the Republic of Moldova in the 2019 year, as well as their evolutions in recent years.

Key words: *disposable income, consumption expenditures, trends, forecast, Republic of Moldova.*

JEL Classification: *D31, H24, I31, J3.*

Introducere

Bunăstarea populației este determinată, în special, de către așa indicatori ca veniturile disponibile și cheltuielile de consum ale populației. Acești doi indicatori, componența și dinamica lor în mare parte identifică nivelul de trai al oamenilor în țară [4][5].

Conform conceptelor și definițiilor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [3], veniturile disponibile ale populației reprezintă totalitatea mijloacelor bănești și în natură provenite din activitatea salariată și pe cont propriu, de la realizarea producției agricole din gospodăria auxiliară, venit din proprietate, pensii și alte prestații sociale, și alte transferuri curente (inclusiv mărfuri și sume bănești primite din afara gospodăriei). Acest indicator poate fi considerat ca un indicator general al nivelului de viață, deoarece el oferă posibilitatea dezvoltării materiale și spirituale a unei persoane.

Cheltuielile de consum ale populației corespund cheltuielilor în bani și în natură pentru necesitățile curente de consum ale gospodăriei: produse alimentare, procurarea mărfurilor nealimentare și plata serviciilor. Cheltuielile de consum joacă un rol important în reproducerea forței de muncă, asigurând formarea și dezvoltarea pieței de bunuri și servicii, și pe piața bursieră.

Datele statistice referitoare la veniturile și cheltuielile populației se obțin în urma realizării Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice. În anul 2019 în Republica Moldova au fost efectuate un șir de modificări în metodologia Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice: un nou eșantion; o nouă schemă de rotație; calibrarea după medii de reședință (urban, rural), regiuni statistice (Nord, Centru, Sud și municipiul Chișinău), gospodării cu copii și gospodării cu pensionari; utilizarea numărului populației cu reședință obișnuită (locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare) în locul celei stabile. Aceste modificări determină datele din 2019 și cele până în anul 2018, inclusiv, cu privire la veniturile și cheltuielile populației să nu fie deplin comparabile.

1. Veniturile disponibile ale populației în anul 2019

În anul 2019 veniturile disponibile în medie pe cap de locuitor au fost în mărime de 2880,6 MDL. Principala sursă de venit a populației o constituie câștigurile salariale (50,2%). A doua sursă importantă de venit este

reprezentată de prestațiile sociale (18,7%), dintre acestea pensiile constituind 14,4%, indemnizațiile pentru copii – 1,4%, iar ajutorul social – 0,4%. Veniturile din activitățile pe cont propriu au avut o pondere de 18,7% (din activități individuale agricole – 8,9%, iar din activități individuale non-agricole – 6,3%). O altă sursă importantă de venit pentru populație o constituie transferurile bănești din afara țării – 12,5%. Celelalte surse de venit au constituit: 0,3% - veniturile din proprietate și 3,1% - alte venituri (fără transferurile din afara țării).

Veniturile disponibile lunare ale populației din mediul urban, în medie, au fost de 3521,9 MDL, fiind cu 1064,7 MDL sau de 1,4 ori mai mari față de cele din mediul rural.

Pentru populația din mediul urban principalele surse de venituri sunt activitatea salarială, care a asigurat veniturile populației în proporție de 62,9% și prestațiile sociale – 16,8%. Veniturile populației din mediul rural sunt generate în baza activității salariale în proporție de 38,1%, iar contribuția acesteia fiind de 1,7 ori mai mică decât în mediul urban. În același timp, veniturile din activitatea individuală agricolă au avut o pondere de 16,6% din veniturile disponibile totale din mediul rural.

Veniturile populației din mediul rural într-o proporție mai mare depind de prestațiile sociale și de transferurile de peste hotare decât veniturile populației din mediul urban.

Astfel, prestațiile sociale în localitățile rurale au o proporție de 20,5%, în timp ce în localitățile urbane ponderea lor a fost de 16,8%, iar transferurile din afara țării în sate dețin o pondere de 16,0%, în timp ce în orașe ponderea dată este de 8,5%.

Veniturile disponibile bănești medii lunare pe o persoană au constituit 2658,0 MDL, dintre care cele din activitatea salarială au reprezentat 54,2%. În mediul urban veniturile disponibile bănești medii lunare pe o persoană au constituit 3405,6 MDL, fiind cu 1241,2 MDL sau de 1,6 ori mai mari decât în mediul rural.

În mediul rural veniturile disponibile în natură medii lunare pe o persoană au constituit 292,8 MDL, fiind cu 176,4 MDL sau de 2,5 ori mai mari decât în mediul urban. Ponderea veniturilor din activitatea salarială în veniturile disponibile bănești medii lunare a fost mai mare în mediul urban (64,9%) decât în mediul rural (43,1%). Ponderea contravalorii consumului de produse alimentare din resursele proprii în veniturile disponibile în natură medii lunare a fost mult mai mare în mediul rural (87,3%) decât în mediul

urban (25,3%). Veniturile disponibile bănești au avut în cadrul veniturilor disponibile totale o pondere mai mare în mediul urban (96,7%) decât în mediul rural (88,1%). În mediul rural a fost mai mare ponderea veniturilor disponibile în natură (11,9%) decât în mediul urban (3,3%).

Veniturile disponibile medii lunare pe cap de locuitor pentru gospodăriile cu 1 persoană au constituit 3664,3 MDL, fiind cu 361,2 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 2 persoane, cu 650,4 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 3 persoane, cu 1220,4 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 4 persoane și cu 1805,3 MDL sau de 2 ori mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 5 persoane și mai mult. Veniturile disponibile medii lunare pe cap de locuitor pentru gospodăriile cu 1 copil au constituit 2939,2 MDL, cu 578,6 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 2 copii și cu 1259,6 MDL sau de 1,7 ori mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți.

Veniturile disponibile medii lunare pe o persoană în prețuri curente au fost cele mai mari în T II din 2019 – 2934,2 MDL, iar cele mai mici – în T I – 2722,5 MDL. De-a lungul anului 2019 a oscilat și ponderea veniturilor din activitatea salariale, cea mai mare fiind în T IV – 51,9%, iar cea mai mică – în T I – 48,3% (**Figura 1**).

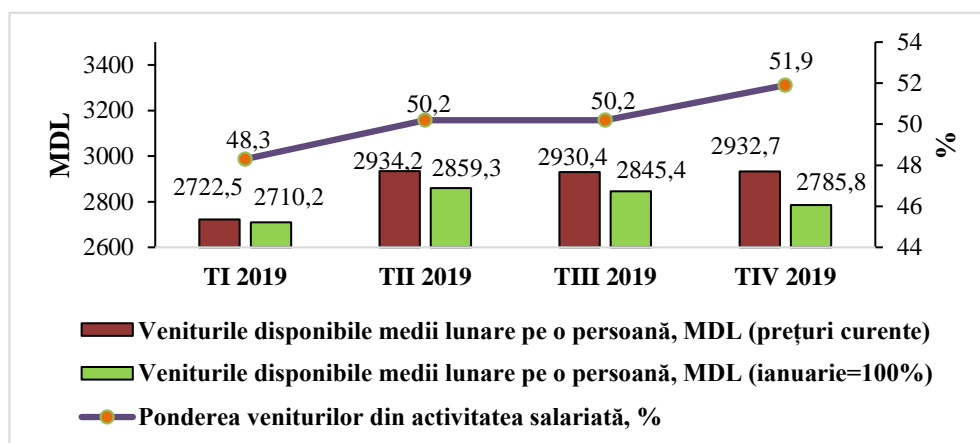

Figura 1. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, pe trimestre, T I - T IV 2019

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [2]

2. Evoluția veniturilor disponibile ale populației în anii 2015-2018

În anul 2018 veniturile disponibile totale medii lunare pe o persoană au constituit 2383,1 MDL, majorându-se cu 426,5 MDL sau cu 21,8% față de anul 2015 (**Figura 2**). Cea mai mare parte a veniturilor în anul 2018, care a constituit 43,7%, o reprezintă veniturile din activitatea salariată, majorându-se cu 2,3 p.p. față de anul 2015. În perioada 2015-2018 s-a majorat ponderea veniturilor din prestațiile sociale cu 3,8 p.p., ajungând în 2018 la o pondere de 24,7%.

Din cadrul prestațiilor sociale, ponderea pensiilor s-a majorat cel mai mult (cu 3,7 p.p., atingând o pondere de 24,7% în 2018). Ponderile altor categorii de venituri au înregistrat reduceri pe întreaga perioadă: veniturile individuale agricole – de la 9,0% la 7,3%, veniturile individuale non-agricole – de la 6,9% la 5,4%, transferurile din afara țării – de la 17,4% la 15,0%. Veniturile disponibile bănești medii lunare pe o persoană au constituit 2176,5 MDL în 2018, majorându-se cu 420,3 MDL sau cu 23,9% față de anul 2015.

Ponderea veniturilor disponibile bănești în veniturile din activitatea salarială a constituit 47,8% în 2018, în creștere cu 1,8 p.p. față de anul 2015. Veniturile disponibile în natură medii lunare pe o persoană au constituit 206,6 MDL în 2018, majorându-se cu 6,3 MDL sau cu 3,2% față de anul 2015. Ponderea veniturilor disponibile în natură în contravaloarea consumului de produse alimentare din resursele proprii a constituit 77,6% în 2018, în creștere cu 0,4 p.p. față de anul 2015.

În perioada 2015-2018 în mediul urban veniturile disponibile totale medii lunare pe o persoană s-au majorat cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici (cu 467,9 MDL sau cu 19,9%) decât în mediul rural (cu 387,4 MDL sau cu 23,4%), ajungând în 2018 la 2818,0 MDL în mediul urban și la 2044,9 MDL – în mediul rural. La fel, în această perioadă în mediul urban veniturile disponibile bănești medii lunare pe o persoană au crescut cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici (cu 467,2 MDL sau cu 20,7%) decât în mediul rural (cu 374,7 MDL sau cu 27,2%), ajungând în 2018 la 2724,4 MDL în mediul urban și la 1750,3 MDL – în mediul rural. În perioada dată în mediul urban veniturile disponibile în natură medii lunare pe o persoană s-au majorat într-o măsură mai mică (cu 0,6 MDL sau cu 0,6%) decât în mediul rural (cu 12,6 MDL sau cu 4,5%), ajungând în 2018 la 93,6 MDL în mediul urban și la 294,5 MDL – în mediul rural. În mediul urban

ponderea veniturilor disponibile bănești în veniturile din activitatea salarială în 2018 a constituit 57,5%, fiind cu 1,3 p.p. mai mare față de anul 2015.

Această pondere în mediul rural a fost mult mai mică – 36,2% în 2018, cu 2,9 p.p. mai mult față de anul 2015.

În mediul rural ponderea veniturilor disponibile în natură în contravaloarea consumului de produse alimentare din resursele proprii în 2018 a constituit 88,7%, fiind cu 1,0 p.p. mai mare față de anul 2015. Această pondere în mediul urban a fost mult mai mică – 32,9% în 2018, cu 2,7 p.p. mai mult față de anul 2015.

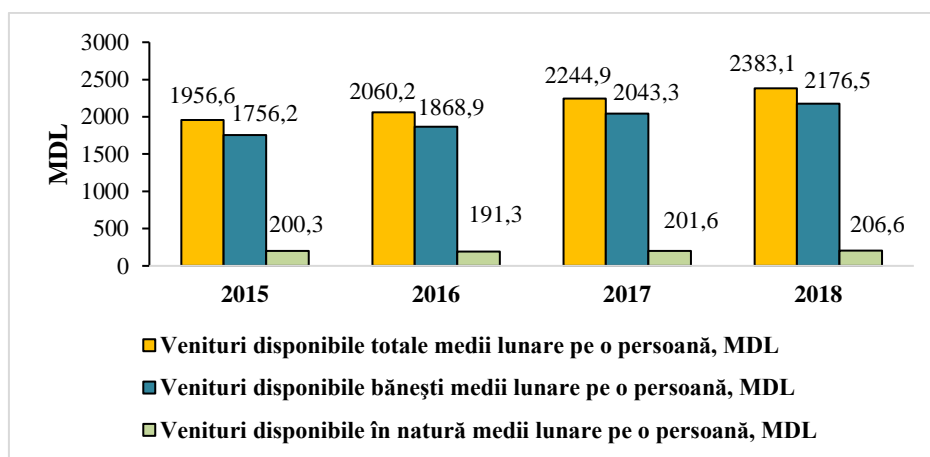

Figura 2. Evoluția veniturilor disponibile ale populației pe anii 2015-2018

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [1]

În perioada dată în evoluția ponderilor diferitor tipuri de venituri în veniturile disponibile totale există unele diferențe semnificative în funcție de mediul de reședință.

Astfel, ponderea veniturilor din activitatea salarială s-a majorat într-o măsură mai mare în mediul rural (cu 3,2 p.p., unde în 2018 era de 31,0%) decât în mediul urban (1,7 p.p., unde în 2018 era de 55,6%). Ponderea prestațiilor sociale s-a majorat mai mult în mediul rural (cu 5,1 p.p., ajungând la 27,1% în 2018) decât în cel urban (cu 2,6 p.p., ajungând la 22,5% în 2018).

Ponderea transferurilor din afara țării în această perioadă s-a micșorat mai puternic în mediul rural (cu 3,0 p.p., ajungând la 20,4% în 2018) decât în

mediul urban (cu 1,8 p.p., ajungând la 10,0% în 2018). De asemenea, ponderea veniturilor din activitatea individuală agricolă în această perioadă s-a redus mai puternic în mediul rural (cu 3,2 p.p., ajungând la 14,3% în 2018) decât în mediul urban (cu 0,3 p.p., ajungând la 0,8% în 2018), unde este nesemnificativă.

3. Cheltuielile de consum ale populației

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în medie pe o persoană în anul 2019 au fost de 2786,5 MDL. În anul 2019 consumul alimentar reprezintă cea mai mare parte a cheltuielilor – 40,6%. Cheltuielile pentru întreținerea locuinței în medie la o persoană au avut o pondere de 16,2% din cheltuielile de consum totale.

Cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte au constituit 9,7%, pentru transport – 6,1%, pentru servicii de sănătate – 5,2%, dotarea locuinței – 5,1%, comunicații – 4,5%, agrement – 2,8%, hoteluri, restaurante, cafenele etc. – 2,6%, băuturi alcoolice, tutun – 1,8%, învățământ – 1,1%, diverse – 4,3%.

Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 3469,2 MDL pe lună pe o pers., cu 1133,5 MDL sau de 1,5 ori mai mari decât în mediul rural.

Cheltuielile de consum bănești medii lunare pe o persoană în mediul urban au constituit 3358,5 MDL, fiind cu 1312,7 MDL sau de 1,6 ori mari decât în mediul rural. Cheltuielile de consum în natură medii lunare pe o persoană în mediul rural au constituit 290,0 MDL, fiind cu 179,2 MDL sau de 2,6 ori mai mari decât în mediul urban.

Cheltuielile de consum bănești au avut în cadrul cheltuielilor de consum totale o pondere mai mare în mediul urban (96,8%) decât în mediul rural (87,6%). În mediul rural a fost mai mare ponderea cheltuielilor de consum în natură (12,4%) decât în mediul urban (3,2%).

Populația din mediul urban pentru consumul de produse alimentare a direcționat 36,6% din cheltuielile lunare de consum, iar în mediul rural – 44,5%.

Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru servicii de sănătate – 5,6% versus 4,8% în mediul rural, transport – 6,9% față de 5,4%, pentru hoteluri, cafenele și restaurante – 4,4% versus 0,8%, servicii de agrement – 4,2% versus 1,4%, diverse – 4,6% versus 4,0%.

Populația rurală a cheltuit mai mult pentru dotarea locuinței – 5,5% față de 4,7% în mediul urban, pentru întreținerea locuinței – 16,6% versus 15,8%, pentru îmbrăcăminte, încălțăminte – 9,9% în comparație cu 9,4%, pentru comunicații – 4,6% comparativ cu 4,5%, pentru băuturi alcoolice și tutun – 2,0% versus 1,6%.

Cheltuielile de consum medii lunare pe cap de locuitor pentru gospodăriile cu 1 persoană au constituit 3532,5 MDL, fiind cu 524,1 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 2 persoane, cu 644,4 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 3 persoane, cu 1004,6 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 4 persoane și cu 1581,0 MDL sau de 1,8 ori mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 5 persoane și mai mult. Cheltuielile de consum medii lunare pe cap de locuitor pentru gospodăriile cu 1 copil au constituit 2876,4 MDL, cu 379,6 MDL mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 2 copii și cu 957,5 MDL sau de 1,5 ori mai mari decât în cazul gospodăriilor cu 3 copii și mai mulți.

Ponderea populației cu cheltuielile gospodăriilor pentru sănătate mai mari de 10% în totalul cheltuielilor gospodăriilor și ponderea populației cu cheltuielile lunare pentru întreținerea locuinței care depășesc 30% din veniturile disponibile lunare ale gospodăriei sunt indicatori privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

În anul 2019 ponderea populației cu cheltuielile gospodăriilor pentru sănătate mai mari de 10% în totalul cheltuielilor gospodăriilor a constituit în total 14,0%, fiind mai mare în mediul urban (15,4%) decât în mediul rural (13,1%), iar ponderea populației cu cheltuielile lunare pentru întreținerea locuinței care depășesc 30% din veniturile disponibile lunare ale gospodăriei a constituit în total 11,5%, fiind mai mare în mediul urban (12,2%) decât în mediul rural (11,0%).

Cheltuielile de consum medii lunare pe o persoană în prețuri curente au fost cele mai mari în T II din 2019, iar cele mai mici – în T I – 2660,1 MDL. De-a lungul anului 2019 a oscilat și ponderea cheltuielilor pentru produse alimentare, cea mai mare fiind în T II – 41,1%, iar cea mai mică – în T IV – 40,1% (**Figura 3**).

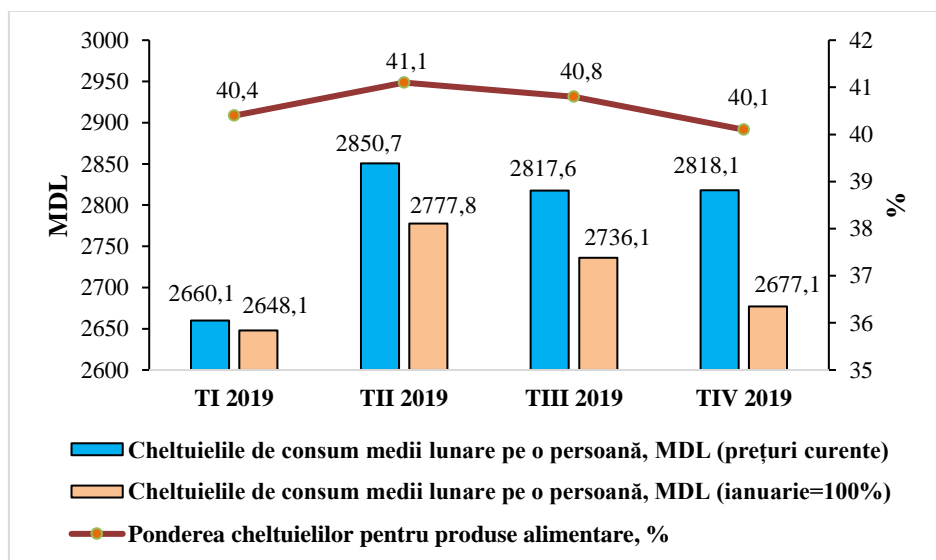

Figura 3. Evoluția cheltuielilor de consum ale populației pe trimestre, T I – T IV 2019

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [2]

4. Evoluția cheltuielilor de consum ale populației în anii 2015-2018

În anul 2018 cheltuielile de consum totale medii lunare pe o persoană au constituit 2407,9 MDL, în creștere cu 359,4 MDL sau cu 17,5% față de anul 2015 (**Figura 4**). În 2018 ponderea cheltuielilor pentru produsele alimentare a constituit 43,8%, majorându-se cu 1,7 p.p. față de anul 2015.

S-a redus mai semnificativ în perioada 2015-2018 ponderea cheltuielilor pentru îngrijirea medicală și sănătate (cu 1,4 p.p., în 2018 ponderea fiind de 5,1%). Modificările ponderilor altor cheltuieli au fost neesențiale.

Creșteri neesențiale ale ponderilor cheltuielilor au fost în cazul: băuturilor alcoolice și tutunului (cu 0,2 p.p., în 2018 ponderea fiind de 1,6%), întreținerii locuinței (cu 0,3 p.p., în 2018 ponderea fiind de 18,2%), comunicațiilor (cu 0,3 p.p., în 2018 ponderea fiind de 4,6%), agrementului (cu 0,1 p.p., în 2018 ponderea fiind de 1,5%), hotelurilor, restaurantelor, cafenelelor (cu 0,2 p.p., în 2018 ponderea fiind de 1,9%).

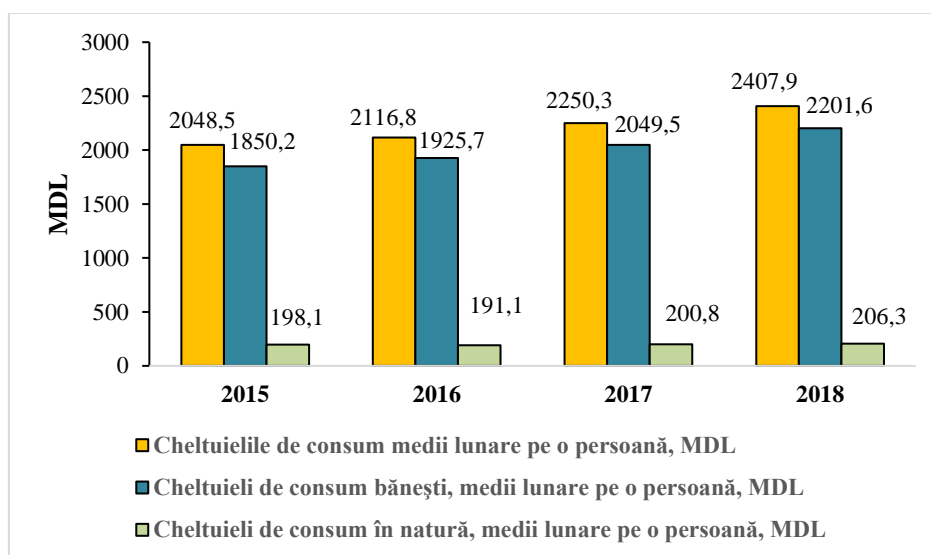

Figura 4. Evoluția cheltuielilor de consum ale populației pe anii 2015-2018

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova [1]

Micșorări nesemnificative ale ponderilor cheltuielilor au fost în cazul: îmbrăcăminte, încălțăminte (cu 0,5 p.p., în 2018 ponderea fiind de 10,7%), dotării locuinței (cu 0,1 p.p., în 2018 ponderea fiind de 3,8%), transportului (cu 0,5 p.p., în 2018 ponderea fiind de 4,0%), învățământului (cu 0,1 p.p., în 2018 ponderea fiind de 0,5%). Cheltuieli de consum bănești medii lunare pe o persoană au constituit 2201,6 MDL în 2018, majorându-se cu 351,4 MDL sau cu 19,0% față de anul 2015, iar cheltuielile de consum în natură medii lunare pe o persoană au constituit 206,3 MDL în 2018, majorându-se cu 7,9 MDL sau cu 4,0% față de anul 2015.

În perioada 2015-2018 în mediul urban cheltuielile de consum totale medii lunare pe o persoană s-au majorat cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici (cu 382,8 MDL sau cu 15,5%) decât în mediul rural (cu 333,6 MDL sau cu 19,4%), ajungând în 2018 la 2858,2 MDL în mediul urban și la 2057,7 MDL – în mediul rural. La fel, în această perioadă în mediul urban cheltuielile de consum bănești medii lunare pe o persoană au crescut cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici (cu 382,1 MDL sau cu 16,0%) decât în mediul rural (cu 318,1 MDL sau cu 22,0%), ajungând în 2018

la 2764,6 MDL în mediul urban și la 1763,8 MDL – în mediul rural. În perioada dată în mediul urban cheltuielile de consum în natură medii lunare pe o persoană s-au majorat într-o măsură mai mică (cu 0,6 MDL sau cu 0,7%) decât în mediul rural (cu 15,5 MDL sau cu 5,6%), ajungând în 2018 la 93,6 MDL în mediul urban și la 293,9 MDL – în mediul rural.

În perioada dată în evoluția ponderilor diferitor tipuri de cheltuieli în cheltuielile totale de consum diferențe semnificative în funcție de mediul de reședință nu s-au atestat. Se poate însă menționa că ponderea cheltuielilor pentru produse alimentare s-a majorat într-o măsură mai mare în mediul rural (cu 1,8 p.p., ajungând la 46,6% în 2018) decât în cel urban (cu 1,6 p.p., ajungând la 41,2% în 2018), în timp ce ponderea cheltuielilor pentru îngrijire medicală și sănătate s-a redus într-o măsură mai mare în mediul rural (cu 1,5 p.p., ajungând la 5,1% în 2018) decât în cel urban (cu 1,3 p.p., ajungând la 5,1% în 2018).

5. Perspective în evoluția principalilor indicatori macroeconomici în anul 2020

Creșterea economică a Republicii Moldova în anul 2019 față de anul 2018 a constituit 3,6%, fiind mai mică decât în perioada 2017-2018 (4,3%). Aceasta a fost determinată de tendințele negative din domeniul agricol și de instabilitatea politică din țară. Această creștere s-a datorat, mai mult consumului final al gospodăriilor populației, a cărui contribuție în PIB a crescut cu 2,5%.

După mai mulți ani de creștere a producției agricole în perioada 2018-2019 a fost înregistrată o scădere de 1,9% din cauza condițiilor climaterice nefavorabile, afectând și industria alimentară. De asemenea, s-a redus și ritmul de creștere a producției industriale (2017-2018 – 3,7%, 2018-2019 – 2,0%). S-au micșorat și transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești – de la 1266 milioane USD în 2018 la 1222 milioane USD în 2019 sau cu 3,5%. Deși salariul nominal mediu lunar s-a majorat de la 6268 MDL în 2018 la 7356 MDL în 2019 sau cu 17,4% în termeni nominali și cu 12,0% în termeni reali, a crescut și indicele prețurilor de consum mediu anual cu 1,8 p.p., de la 103,0% în 2018 la 104,8% în 2019. Fondul de remunerare a muncii s-a majorat cu 7,8 miliarde MDL (de la 77,2 la 85 miliarde MDL în anii 2018-2019), dar totodată s-a majorat și rata șomajului cu 2,2 p.p. (de la 2,9% în 2018 la 5,1% în 2019).

În ceea ce privește anul 2020, introducerea stării de urgență, din cauza pandemiei COVID-19 a determinat schimbări esențiale în dezvoltarea economică a Moldovei. Moldova fiind o economie mică deschisă, va fi afectată și de situația economică din alte state ale lumii, de asemenea afectate de această pandemie și va avea nevoie de finanțare din partea partenerilor externi, cât și din partea statului.

Condițiile climaterice nefavorabile, dificultățile ce rezultă din stabilirea stării de urgență ce împiedică agricultorii să-și vândă producția, dificultățile efectuării lucrărilor agricole, precum și umiditatea scăzută a solurilor va afecta negativ evoluția producției agricole, iar închiderea multor întreprinderi va duce la disponibilizarea a unui număr mare de angajați, ceea ce va determina creșterea esențială a șomajului [6, pp.78-84].

În cadrul INCE a fost elaborat un model macroeconomic de prognoză [6, pp.78-84], luând în considerare impactul pandemiei asupra evoluției economiei naționale și a unor posibile devieri de la normalitate care ar putea avea loc.

Astfel, conform acestuia, pentru anul 2020 PIB-ul urmează să se reducă cu 4,0% față de 2019, ajungând la 196,1 miliarde MDL. Producția industrială se va reduce cu 15,2%, ajungând la 51,9 miliarde MDL, fiind determinată de descreșterile din agricultură, dar și din cauza stopării activității întreprinderilor industriale, reducerii cererii interne și externe pentru unele sectoare. Producția agricolă se va reduce cu 2,6%, ajungând la 32,7 miliarde MDL.

Indicele prețului de consum mediu anual se așteaptă a fi de 107,0% în 2020 față de 104,8% în 2019. Transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești se așteaptă a se reduce de la 1222 la 734 milioane dolari USD. Investițiile în active imobilizate vor fi în scădere cu 8,4% în 2020 față de 2019 pentru prima dată în ultimii 3 ani de creștere. Rata șomajului se așteaptă a crește de la 5,1% în 2019 la 7% în 2020. De asemenea, o micșorare va avea fondul de remunerare a muncii cu 13,2 miliarde MDL, de la 85 miliarde MDL în 2019 la 71,8 miliarde MDL în 2020. Deși salariul nominal mediu lunar se așteaptă a crește de la 7356 MDL în 2019 la 7645 MDL în 2020 în termeni nominali cu 4%, în termeni reali se va reduce cu 2,8%.

Toate aceste evoluții vor contribui la scăderea veniturilor disponibile ale populației, cât și a cheltuielilor de consum ale populației.

Concluzii.

Rezumând cele de mai sus, ajungem din nou la concluzia că bunăstarea populației depinde nu numai și nu atât de veniturile bănești, cât de cheltuielile gospodăriilor casnice.

În perioada anilor 2015-2018 veniturile disponibile și cheltuielile de consum în general au indicat o tendință de creștere a bunăstării populației țării.

În anul 2018 față de anul 2015, veniturile disponibile totale medii lunare pe o persoană s-au majorat. Cea mai mare parte a veniturilor reprezintă veniturile din activitatea salariată, majorându-se cu 2,3 p.p. față de anul 2015. S-a majorat ponderea veniturilor din prestațiile sociale, iar din cadrul acestora s-a majorat ponderea pensiilor. Ponderile altor categorii de venituri au înregistrat reduceri pe întreaga perioadă: veniturile individuale agricole, veniturile individuale non-agricole, transferurile din afara țării.

În mediul urban veniturile disponibile totale medii lunare pe o persoană s-au majorat cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici decât în mediul rural. La fel, în această perioadă în mediul urban veniturile disponibile bănești medii lunare pe o persoană au crescut cu o sumă mai mare, dar în termeni relativi mai mici. În perioada dată, în mediul urban veniturile disponibile în natură medii lunare pe o persoană s-au majorat într-o măsură mai mică decât în mediul rural. În mediul urban ponderea veniturilor disponibile bănești în veniturile din activitatea salarială a fost mai mare decât în mediul rural. În mediul rural ponderea veniturilor disponibile în natură în contravaloarea consumului de produse alimentare din resursele proprii a fost mai mare.

În evoluția ponderilor diferitor tipuri de venituri în veniturile disponibile totale există unele diferențe semnificative în funcție de mediul de reședință. Astfel, ponderea veniturilor din activitatea salarială s-a majorat într-o măsură mai mare în mediul rural decât în mediul urban. Ponderea prestațiilor sociale s-a majorat mai mult în mediul rural decât în cel urban. Ponderea transferurilor din afara țării în această perioadă s-a micșorat mai puternic în mediul rural decât în mediul urban. De asemenea, ponderea veniturilor din activitatea individuală agricolă în această perioadă s-a redus mai puternic în mediul rural decât în mediul urban, unde este nesemnificativă.

În anul 2018 față de anul 2015 cheltuielile de consum totale medii lunare pe o persoană au fost în creștere cu 17,5%. În anul 2018 față de anul

2015 ponderea cheltuielilor pentru produsele alimentare s-a majorat. S-a redus mai semnificativ ponderea cheltuielilor pentru îngrijirea medicală și sănătate. Modificările ponderilor altor cheltuieli au fost ne semnificative. Creșteri ne semnificative ale ponderilor cheltuielilor au fost în cazul: băuturilor alcoolice și tutunului, întreținerii locuinței, comunicațiilor, agrementului, hotelurilor, restaurantelor, cafenelelor. Totodată, în perioada 2015-2018, s-a redus mai semnificativ ponderea cheltuielilor pentru îngrijirea medicală și sănătate. Modificările ponderilor altor cheltuieli au fost ne semnificative. Creșteri ne semnificative ale ponderilor cheltuielilor au fost în cazul: băuturilor alcoolice și tutunului, întreținerii locuinței, comunicațiilor, agrementului, hotelurilor, restaurantelor, cafenelelor.

În ceea ce privește anul 2020, introducerea stării de urgență, din cauza pandemiei COVID-19 a determinat schimbări esențiale în dezvoltarea economică a Moldovei. Moldova fiind o economie mică deschisă va fi afectată și de situația economică din alte state ale lumii, de asemenea afectate de această pandemie și va avea nevoie de finanțare din partea partenerilor externi, cât și din partea statului. Condițiile climaterice nefavorabile, dificultățile ce rezultă din stabilirea stării de urgență ce împiedică agricultorii să-și vândă producția, dificultățile efectuării lucrărilor agricole, precum și umiditatea scăzută a solurilor va afecta negativ evoluția producției agricole. Închiderea multor întreprinderi va duce la disponibilizarea a unui număr mare de angajați, ceea ce va determina creșterea esențială a șomajului. Toate aceste evoluții vor contribui la scăderea veniturilor disponibile ale populației, cât și a cheltuielilor de consum ale populației.

Bibliografie

- [1]. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Comunicate de presă, Veniturile și cheltuielile populației în anul 2018, 01.04.2019, [Ultima accesare 06.05.2020], Accesibil la: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6327>
- [2]. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Comunicate de presă, Veniturile și cheltuielile populației în anul 2019, 30.03.2020, [Ultima accesare 06.05.2020], Accesibil la: <https://statistica.gov.md/libview.php?l=ro&idc=168&id=6614>
- [3]. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Veniturile și cheltuielile populației (Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice),

- Metadata, Accesat la 06.05.2020, Disponibil la:
<http://statistica.gov.md/public/files/Metadata/CBGC.pdf>
- [4]. Colesnicova T., Gutium M. Analiza comparativă a indicelui progresului social al Republicii Moldova. În: Experience. Knowledge. Contemporary Challenges. International Symposium „Romania in the Year of the Centenary. The European and global socio-economic Context”, ed. a 3-a, December 13th - 14th, 2018. București: Universitatea ARTIFEX, 2018. – 696 p. – pp. 575-580. ISBN 978- 606-8716-43-5
- [5]. Colesnicova T., Moscalu O., Ciobanu M. Factori și tendințe privind veniturile și cheltuielile populației Republicii Moldova. În: Intellectus, Nr. 1/2018, Ch.: Editor AGEPI, Coeditor CNAA, -146 p., pp. 70-76, ISSN 1857-0496
http://www.agepi.md/sites/default/files/bopi/Intellectus_1-2018.pdf
- [6]. Tendințe în Economia Moldovei=Moldovan Economic Trends. Nr. 36 (trim. IV 2019). Ch.: Complexul Ed. al INCE, 2020. ISSN 1857-3126 (rom.) [Ultima accesare 07.05.2020], Accesibil la:
https://ince.md/ro/engine/open_file.php?id=1154